

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **D. M.**, zast. advokátkou JUDr. Anitou Pešulovou, Nuselská 499/132, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2020, čj. OAM-953/ZA-ZA11-ZA13-2019, v řízení o kasačních stížnostech žalobce proti usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2022, čj. 16 Az 21/2020 - 15, a ze dne 22. 2. 2022, čj. 16 Az 21/2020 - 18,

t a k t o :

- I. Věc vedená u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 10 Azs 164/2022 **se spojuje** ke společnému projednání s věcí vedenou pod sp. zn. 10 As 163/2022. Věc bude dále vedena pod sp. zn. **10 As 163/2022**.
- II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2022, čj. 16 Az 21/2020 - 18, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- III. Kasační stížnost proti výrokům I a III usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2022, čj. 16 Az 21/2020 - 15, **se odmítá**.
- IV. Kasační stížnost proti výroku II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2022, čj. 16 Az 21/2020 - 15, **se zamítá**.

Odůvodnění:

- I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 4. 2020 neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 - 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu k městskému soudu. Řízení o žalobě městský soud usnesením ze dne 7. 12. 2020 přerušil do doby, než bude rozhodnuto o kasační stížnosti proti rozsudku městského soudu ze dne 2. 10. 2020, čj. 1 Az 22/2020 - 40, v němž byla řešena věc mezinárodní ochrany bratra žalobce, který uplatnil totožné azylové důvody. Městský soud totiž dovodil, že žalobce a jeho bratr jsou dvojčata nejen ve smyslu biologickém, ale i právním, a proto je rozumné řízení o žalobě žalobce přerušit a vyčkat na rozhodnutí NSS bez ohledu na relevantní azylovou judikaturu.

[3] Městský soud usnesením ze dne 26. 1. 2022, které je uvedeno v záhlaví, výrokem I rozhodl o pokračování v řízení, výrokem II zamítl návrh na ustanovení zástupce a výrokem III vyzval žalobce k doplnění žaloby.

[4] Následně městský soud usnesením ze dne 22. 2. 2022, jež je specifikováno v záhlaví tohoto rozsudku, odmítl žalobu, neboť žalobce ve stanovené lhůtě nedoplnil žalobu.

II. Kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (stěžovatel) napadl obě usnesení městského soudu (tj. ze dne 26. 1. 2022 i ze dne 22. 2. 2022) kasačními stížnostmi.

[6] Stěžovatel namítl, že městský soud při doručování obou usnesení postupoval nesprávně. Doručoval je na adresu B. 18, P. 2, přestože v té době byl stěžovatel již hlášen k pobytu na adrese K. 833/11, P. 10 (to řádně správnímu orgánu oznámil). Pokud si městský soud neověřil aktuální adresu stěžovatele, nepostupoval správně, a tudíž nedoručil řádně výzvu k doplnění žaloby. Tato vada má za následek nezákonnost usnesení, která byla napadena kasačními stížnostmi (viz rozsudek NSS ze dne 16. 2. 2022, čj. 10 As 7/2022)

[7] Stěžovatel navrhl, aby NSS obě napadená usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný uvedl, že stěžovateli nic nebránilo v tom, aby městskému soudu sdělil svou novou adresu. V kasačních stížnostech stěžovatel ani neuvádí důvody, proč o změně městský soud neinformoval.

[9] Dále žalovaný upozornil na to, že nelze podat kasační stížnost proti rozhodnutí, kterým se pouze upravuje vedení řízení [§ 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s].

[10] Žalovaný ponechal posouzení věci na NSS, neboť kasační stížnosti se týkají výhradně postupu soudu.

III. Spojení věcí

pokračování

[11] NSS zjistil, že věci vedené pod sp. zn. 10 As 163/2022 a sp. zn. 10 Azs 164/2022 spolu úzce souvisí ve smyslu § 39 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., neboť se jedná o kasační stížnosti proti rozhodnutím městského soudu, která se týkají téže žaloby. Tato rozhodnutí na sebe navazují, kasační stížnosti proti usnesením městského soudu jsou totožné, a proto je vhodné o nich rozhodnout současně. NSS proto citované věci spojil ke společnému projednání. Věci budou nadále vedeny pod sp. zn. 10 As 163/2022 (výrok I tohoto rozsudku).

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] NSS se nejprve zabýval včasností kasačních stížností. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů od doručení rozhodnutí (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Z obsahu soudního spisu plyne, že v projednávané věci městský soud doručoval napadená usnesení do vlastních rukou podle § 49 o. s. ř., a to na adresu B., kterou jako jedinou stěžovatel v žalobě uvedl. Písemnosti byly městskému soudu vráceny s tím, že je nebylo možné po uplynutí úložní doby, po kterou byly po zanechání výzvy připraveny k vyzvednutí na poště, vložit do schránky adresáta - stěžovatele.

[14] Usnesení ze dne 26. 1. 2022 bylo uloženo a připraveno k vyzvednutí dne 31. 1. 2022. Právní moci podle městského soudu proto toto usnesení nabylo dne 10. 2. 2022 a téhož dne bylo doručeno (fiktí) stěžovateli.

[15] Usnesení ze dne 22. 2. 2022 bylo uloženo a připraveno k vyzvednutí dne 28. 2. 2022. Právní moci podle městského soudu proto toto usnesení nabylo dne 10. 3. 2022 a téhož dne bylo doručeno (fiktí) stěžovateli.

[16] Kasační stížnosti stěžovatel podal dne 23. 5. 2022. Za této situace by se mohlo na první pohled zdát, že kasační stížnosti jsou ve smyslu § 106 odst. 2 s. ř. s. opožděné. Nelze ale odhlédnout od toho, že městský soud při doručování napadených usnesení pochybil.

[17] Podle § 46b písm. a) o. s. ř. neuvedl-li adresát ve svém podání nebo jiném úkonu učiněném vůči soudu adresu místa v ČR, na kterou mu mají nebo mohou být doručovány písemnosti, je adresou pro doručování u písemnosti doručované prostřednictvím doručujícího orgánu, účastníka řízení nebo jeho zástupce, u fyzické osoby adresa evidovaná v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti; není-li taková adresa evidována, adresa místa trvalého pobytu vedená podle zvláštního právního předpisu nebo adresa místa pobytu cizince na území ČR podle druhu pobytu cizince.

[18] Podle § 49 odst. 1 o. s. ř. do vlastních rukou se doručují písemnosti, u nichž tak stanoví zákon nebo nařídí-li tak soud.

[19] Podle § 49 odst. 2 o. s. ř. nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, písemnost uloží a adresátu zanechá vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Nelze-li zanechat výzvu v místě doručování, vrátí doručující orgán písemnost odesílajícímu soudu a uvede, ve který den nebyl adresát zastížen. Odesílající soud vyvěsí na úřední desce výzvu k vyzvednutí písemnosti u soudu.

[20] Podle § 49 odst. 4 o. s. ř. nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky. Není-li takové schránky, písemnost se vrátí odesílajícímu soudu a vyvěsí se o tom sdělení na úřední desce soudu.

[21] Účinky fikce doručení ve smyslu § 49 odst. 4 o. s. ř. nastávají pouze ve chvíli, kdy je doručováno na adresu pro doručování určenou podle § 46b o. s. ř. (nález Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2015, sp. zn. IV. ÚS 883/15). U žadatelů o mezinárodní ochranu je adresou pro doručování místo hlášeného pobytu podle § 77 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[22] NSS tak konstatuje, že soud zpravidla doručuje písemnost fyzické osobě, nemá-li aktivovanou datovou schránku, nejprve na adresu, která je uvedena v návrhu jako adresa pro doručení, aniž by předem ověřoval v příslušných evidencích, zda je totožná s evidenční adresou. Až v případě, kdy vzniknou pochybnosti o tom, zda se fyzická osoba na adrese uvedené v návrhu zdržuje (např. zásilka se vrátí s dodatkem „adresát nezastížen“, či „nebylo možné zanechat výzvu“, popř. „adresát nemá na uvedené adrese domovní schránku“), začne soud ověřovat doručovací adresu, a to dotazem na příslušnou evidenci a zjistí, jakou adresu zde má fyzická osoba evidovanou. V případě, že se tato evidenční adresa liší od adresy uvedené v návrhu, pak soud nově doručuje na tuto nově zjištěnou evidenční adresu (srov. např. JIRSA, Jaromír, a kol. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Wolters Kluwer, Praha, 2019, § 46b).

[23] Z dostupných evidencí NSS ověřil, že stěžovatel měl místo hlášeného pobytu do 28. 12. 2021 na adrese B.. Od tohoto data měl stěžovatel nové místo hlášeného pobytu, a to na adrese K..

[24] Ve smyslu citovaného nálezu Ústavního soudu je zřejmé, že nemohly nastat účinky fikce doručení podle § 49 odst. 4 o. s. ř., pokud městský soud doručoval napadená usnesení stěžovateli na adresu B.. Ve chvíli, kdy byly městskému soudu vráceny písemnosti s tím, že stěžovatel nemá na uvedené adrese domovní schránku, si měl městský soud ověřit v dostupných evidencích místo hlášeného pobytu stěžovatele. V takovém případě by zjistil, že doručoval nesprávně, a mohl by napadená usnesení doručit řádně. To městský soud neučinil, a proto nelze považovat napadená usnesení za doručená podle § 49 odst. 4 o. s. ř.

[25] V této souvislosti NSS také poznamenává, že městský soud nevyvěsil na úřední desce soudu oznámení o tom, že písemnosti nebylo možné vhodit do domovní schránky adresáta (§ 49 odst. 4 poslední věta o. s. ř.). Toto pochybení je ovšem již s ohledem na to,

pokračování

že vůbec nemohly z výše uvedených důvodů nastat účinky fikce doručení, nepodstatné. Ani za jiných okolností by ostatně tento nesprávný postup neměl vliv na účinky doručení (srov. např. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2016, čj. 3 As 241/2014 - 41). Přestože toto pochybení by nemělo vliv na zákonnost a správnost doručování, NSS považuje za vhodné upozornit i na toto pochybení městského soudu.

[26] Napadená usnesení je proto nutné považovat za doručená až od okamžiku, kdy se o nich stěžovatel dozvěděl u žalovaného dne 19. 5. 2022. V tento den se stěžovatel, jak uvedl v kasačních stížnostech, k žalovanému dostavil s žádostí o prodloužení platnosti průkazu žadatele o mezinárodní ochranu. Kasační stížnosti pak stěžovatel podal dne 23. 5. 2022. Lhůta k podání obou kasačních stížností tedy byla dodržena a kasační stížnosti jsou včasné.

[27] NSS se dále zabýval tím, zda městský soud mohl rozhodnout o odmítnutí žaloby pro nedoplnění žaloby.

[28] Vzhledem k tomu, že výzva k doplnění žaloby byla součástí usnesení, které se týkalo rovněž návrhu na ustanovení zástupce (lhůta pro podání žaloby a pro vymezení žalobních bodů se totiž staví dnem podání návrhu na ustanovení zástupce – srov. rozsudek NSS ze dne 7. 2. 2020, čj. 9 Azs 366/2019 - 20), byl městský soud povinen před odmítnutím pro nedoplnění žaloby vyčkat na to, zda proti usnesení ze dne 26. 1. 2022 nebude podána kasační stížnost. Pokud by byla podána, pak bylo jeho povinností vyčkat, než o ní NSS rozhodne (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 5. 2021, čj. Ars 3/2019-43).

[29] Vzhledem k tomu, že usnesení byla, jak je výše uvedeno, doručena ve shodný den, a to dne 19. 5. 2022, městský soud v důsledku chybného doručování ani nemohl vyčkat s rozhodnutím o odmítnutí žaloby na rozhodnutí NSS o kasační stížnosti stěžovatele proti usnesení ze dne 26. 1. 2022.

[30] Pro úplnost ovšem NSS dále zdůrazňuje, že tato podmínka by nebyla splněna ani v případě, že by u usnesení ze dne 26. 1. 2022 nastaly účinky fikce doručení. Usnesení ze dne 26. 1. 2022 bylo podle (mylného) názoru městského soudu doručeno dne 10. 2. 2022 a rozhodnutí o odmítnutí žaloby bylo vydáno dne 22. 2. 2022, tedy v době, kdy ještě neuplynula lhůta k podání kasační stížnosti.

[31] Ať již městský soud v rozvedeném ohledu pochybil jakkoliv, jeho pochybení může NSS v souladu s citovaným usnesením rozšířeného senátu napravit pouze tím, že nejprve zruší rozhodnutí o odmítnutí žaloby, neboť skutečnost, že městský soud žalobu odmítl dříve, než bylo rozhodnuto o kasační stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce, mohla mít zásadní vliv na zákonnost rozhodnutí o odmítnutí žaloby.

[32] NSS proto výrokem II tohoto rozsudku zrušil usnesení městského soudu ze dne 22. 2. 2022 o odmítnutí žaloby a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm je městský soud vázán právním názorem, který NSS vyslovil v tomto rušícím rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), a to včetně názoru, který se týká povinnosti městského soudu opětovně vyzvat stěžovatele k doplnění žaloby, jak bude níže uvedeno.

[33] NSS se dále zabýval kasační stížností proti usnesení ze dne 26. 1. 2022.

[34] Kasační stížnost proti výroku I (pokračování v řízení) a výroku III (výzva k doplnění žaloby) je nepřipustná, neboť směřuje proti výrokům, kterým se pouze upravuje vedení řízení [viz § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.]. Z tohoto důvodu NSS kasační stížnost proti těmto výrokům odmítl (výrok III tohoto rozsudku NSS).

[35] NSS ovšem zdůrazňuje, že městský soud svým chybným postupem zapříčinil, že v době, kdy byla obě napadená usnesení doručena, nebylo doplnění žaloby již možné, neboť řízení bylo pravomocně skončeno (žaloba odmítnuta). Za této situace nemůže mít výzva k doplnění žaloby žádné účinky a v dalším řízení s ohledem na specifickou procesní situaci, která byla zaviněna výlučně městským soudem, nezbývá NSS než městskému soudu uložit, aby v dalším řízení opětovně vyzval žalobce k doplnění žaloby, a to bez ohledu na zákonnou lhůtu k podání žaloby.

[36] Kasační stížností stěžovatel napadl všechny výroky usnesení městského soudu ze dne 26. 1. 2022, a to včetně výroku II, kterým městský soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce. Jako kasační důvod však stěžovatel namítal jen vadné doručování. Otázka doručování tohoto usnesení (ani usnesení o odmítnutí žaloby) ovšem nemůže mít z povahy věci jakýkoli vliv na rozhodnutí, kterým městský soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z důvodu městským soudem dovozené zjevné neúspěšnosti žaloby. Kasační soud je přitom vázán kasačními námitkami (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), a proto nemohl v tomto směru přihlídnout k případnému dalšímu pochybení městského soudu. NSS tak nezbylo, než ve vztahu k tomuto výroku usnesení ze dne 26. 1. 2022 kasační stížnost zamítnout (výrok IV tohoto rozsudku).

[37] V obou kasačních stížnostech stěžovatel navrhoval přiznání odkladného účinku. O těchto návrzích NSS nerozhodoval, neboť by to bylo již nadbytečné, neboť o kasačních stížnostech rozhodl bezodkladně po jejich podání.

V. Náklady řízení

[38] Městský soud v novém rozhodnutí, kterým bude řízení o žalobě končit, rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasačních stížnostech (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. června 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu